

UDK 261.6:327.33
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 11/2003.

NOVO SHVAĆANJE KATOLIČANSTVA U JEDNOM GLOBALIZIRANOM SVIJETU

Robert SCHREITER, Chicago/Nijmegen

Sažetak

Autor postavlja pitanje o ulozi Crkve u globaliziranom svijetu. Globalizacija napreduje nezaustavljivim tempom. Premda još uvijek nemamo teoretske definicije globalizacije, rezultati se vide na privrednom planu. Naglašavaju se rezultati globalizacije, gubitak snage kategorija vremena i prostora, koje globalizacija nadilazi, odnosno dokida. Važno je naglasiti društveno-kulturalne i komunikativne aspekte globalizacije. S druge strane, autor predstavlja teološki pojam katoličanstva (treća od četiri oznake Crkve – jedna, sveta, katolička i apostolska), koje je strukturalna paralela globalizacije. Autor predlaže novi pojam katoličanstva koji će biti u stanju kritički se postaviti prema globalizaciji. Radi se posebno o komunikativnoj dimenziji katoličanstva, kako se to može iskusiti u Crkvi cijelog svijeta («katoličkoj»).

Ključne riječi: *globalizacija, Katolička Crkva, katoličanstvo.*

Uvod

Koju ulogu ima Crkva u jednom globaliziranom svijetu? Tijekom dva tisućljeća Crkva se proširila na sve dijelove svijeta. Danas kršćanska Crkva obuhvaća 34 % svjetskog stanovništva (od toga su oko 50 % rimokatolici). Ipak, Crkva je u mnogočemu »zarobljena« Zapadom i pati zbog toga, premda najbrže raste u zemljama van Zapada. Da li je Crkva, kao svjetska ustanova i pokret, u stanju izazvati globalizaciju sa svim njenim negativnim posljedicama među najsiromašnijim narodima svijeta? Ako bi to bio slučaj, kako bi se Crkva, koja je formirana u zapadnom stilu, morala mijenjati da bi si mogla dozvoliti jedan

takav sukob? Nije u pitanju samo strategija. Jedna takva promjena mora doći iz njene biti, njenog identiteta, odnosno iz njezine teologije.

Cilj je ovog prikaza u neku ruku objasniti ulogu kršćanstva, odnosno Katoličke Crkve u okviru jednog svijeta označenog globalizacijom. Bez obzira što mi mislili o globalizaciji, činjenica je našeg današnjeg života da globalizacija određuje privredni, politički i, barem djelomično, kulturni poredak svijeta. Kako se Crkva može najlakše profilirati da se dublje i efikasnije angažira u tom procesu globalizacije, ne samo protiv negativnih posljedica globalizacije, nego za njezinu pozitivnu stranu? Mišljenja sam, da jedan takav izazov mora proizaći iz njezina identiteta kao Katoličke Crkve. Katoličanstvo označava globalni aspekt Crkve kako u zemljopisnom smislu (ekstenzivno), tako i u punini Objave koja joj je od Boga dana. S obzirom na globalizaciju, kao novi svjetski poredak, trebamo misliti na novo formiranje katoličanstva. Cilj je ovog predavanja ponuditi jedan takav novi profil katoličanstva, kao odgovor na jedan novi svjetski poredak.

Prikaz se sastoji od tri dijela. Najprije imamo opis fenomena globalizacije. Premda ne postoji zajednička definicija globalizacije, s kojom bi se svi slagali (da ne spominjemo mišljenja o njezinim utjecajima), ipak dolazimo do jedne vrste konvergencije glede opisa njezina razvoja. Ovaj će opis naglasiti socio-kulturne i komunikativne aspekte globalizacije. U drugom dijelu donosi se prijedlog kako predstaviti teološki pojam katoličanstva (tj. treće od četiri svojstva prave Crkve – jedna, sveta, katolička i apostolska) kao odgovarajućeg dijaloškog partnera globalizacije. Katoličanstvo predstavlja, strukturalno promatrajući, teološku paralelu globalizaciji u njezinoj dinamici širenja i umrežavanja. Dodajemo kratku povijest pojma katoličanstva, kako bi se bolje mogla shvatiti mogućnosti upotrebe ovog pojma u odnosu na globalizaciju. Na koncu, u trećem dijelu, donosimo prijedlog pojma novog katoličanstva, pojma koji se može kritičnije suprotstaviti globalizaciji. Odnosi se posebno na komunikativnu dimenziju katoličanstva, kako je ono primljeno u Crkvi svijeta.

1. Globalizacija: koncentracija i širenje svijeta

Premda nema zajedničke definicije «globalizacije»¹ koju bi svi mogli prihvatiti, ipak se gotovo svi slažu da sve veće umrežavanje, odnosno koncentracija političkog, privrednog i socijalnog života na ovom planetu pripada njezinom biću. Ovoga je umrežavanja djelomično bilo i prije, primjerice u 15. stoljeću, u

¹ Najbolji opširniji opis raznih aspekata globalizacije nalazimo kod: D. HELD i dr., *Global transformations, Stanford, 1999.*

putovanjima koja su rezultirala velikim «otkrićima». Povjesničari ekonomije ukazuju pak na godine s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Premda fenomene globalizacije u devedesetim godinama 20. stoljeća možemo, pojednostavljeno rečeno, usporediti s vremenom prije Prvoga svjetskog rata, jer su slični evropskom procesu kolonizacije, ipak pokazuju jasne razlike od prijašnjih vremena.

Kod globalizacije se radi prije svega o koncentraciji prostora i vremena pomoću novijih komunikacijskih tehnologija, ali i o bržem širenju učinka moderne u cijelom svijetu. Moderna se ne ostvaruje na isti način, i u istoj mjeri, u svim dijelovima svijeta. U mnogim velegradovima svijeta, prije svega u Južnoj Americi, Africi i Aziji, paralelno žive (jedan pored drugoga) predmoderni, moderni i poslijemoderni čovjek. A moderna se približava sve brže i sve više. Zapravo je povećano ubrzanje stvari glavna oznaka globalizacije. Globalizacija je proces homogenizacije budući da neke dimenzije svijeta predstavlja u sličnom svjetlu, ali je ujedno i proces fragmentacije, jer na paradoksalan način proizvodi nove oblike lokalnoga. Stoga je globalizacija nešto što stoji na presjeku globalnoga i lokalnoga. Da bi nam postalo jasno što zapravo umrežavanje, koncentracija i homogenizacija proizvode, moramo detaljnije promotriti četiri dimenzije današnje stvarnosti u kojima su te snage na djelu.

2. Tehnologije komunikacije

Temelj globalizacije čine nove tehnologije komunikacije: računalo, Internet, mobilni telefon itd. omogućavaju brzi prijenos podataka i informacija. Taj se prijenos događa tako brzo da vrijeme praktički više ne igra neku ulogu. Osim toga, Internet omogućuje umrežavanje kontakata koje se više ne može hijerarhijski kontrolirati ili ograničiti. Vrijednost ovog umrežavanja može se vidjeti npr. u znanosti, gdje učenjaci s raznih strana svijeta sada mogu istovremeno surađivati na istom projektu, što potvrđuje i nedavni projekt genoma. Ipak su mnogi ljudi na svijetu isključeni iz ovog umrežavanja. Internet treba još uvijek priključak preko telefonskih sustava. U zapadnoj Europi imamo sada otprilike 600 telefona na tisuću stanovnika. To znači da se tehnologiji komunikacije može slobodno pristupiti. Ali u Bangladešu, ili u Čadu, imamo samo 2 telefona na 1000 stanovnika. Tamo su gotovo svi stanovnici lišeni mogućnosti korištenja ovih tehnologija, iako je njihov svijet dostupan medijima. Svojom aktualnošću ovdje se nameće pitanje solidarnosti.

2.1. Gospodarstvo

Proces globalizacije najjasnije je nazočan u prostoru privrede. Nakon raspada socijalizma došlo je vrijeme brzog širenja tzv. novoliberalnog kapitalizma. Nazvan je «novoliberalni», jer je u mnogočemu sličan nereguliranom liberalnom kapitalizmu 19. stoljeća. Povezana s mogućnostima tehnologija komunikacije, ova vrsta kapitalizma može djelovati brzo i agresivno po cijelom svijetu. Ima osobinu globalne kvalitete, tj. ne dozvoljava nikakvu alternativu i izgrađuje jedinu svjetsku privredu kojoj ne može izmaći nijedna zemlja. Za jedan mali broj ljudi ovaj privredni sustav znači brzo povećanje bogatstva, a za većinu to znači smanjenje imovine. Tako imamo sve veći jaz između bogatih i siromašnih. O ovom su stanju više puta govorili i Papa i druge značajne osobe svijeta.

2.2. Politika

Padom Berlinskog zida došao je i kraj socijalizma kao oblika vladavine u Europi. S tim je isto tako došao kraj određenoj podvojenosti mišljenja o svjetskom poretku. Što će se pokazati kao novi oblik svijeta? Jedan jedini svjetski poredak, možda pod zaštitom UN-a. Možda povećanje broja malih država koje će se organizirati po «blokovima»? Na ova pitanja nedostaje odgovor. Jasno je da se mijenja bit i uloga nacionalne države. Nacionalna država neće nestati, kao što su to prorokovali neki njemački mislioci polovicom devedesetih godina,² nego će funkcionirati na drugačiji način. Možda je još važnija sudbina civilnog društva, tj. umrežavanja organizacija (crkve, obrazovanje, organizacije za oblikovanje slobodnog vremena, volonterske organizacije) koje posreduju u prostoru između države i obitelji. U zemljama postkomunizma treba ponovo izgraditi civilno društvo. U zapadnoj Europi je civilno društvo pod konstantnim pritiskom socijalnih promjena. Ono što je svima postalo jasno jest činjenica da demokracija ne može funkcionirati bez civilnog društva. Stoga je od velike važnosti aktivno i zdravo civilno društvo..

2.3. Socijalna kultura

U procesu globalizacije ni prostor socijalne kulture ne ostaje nedodirnut. Posebno je važno naglasiti problem migracija. Globalizacija svjetske privrede, povezana s relativno jeftinim i brzim mogućnostima transporta, pokrenula je cijele grupe ljudi na traženje kvalitetnijeg života. Posljedice po politiku u Europi

² Npr. H. P. MARTIN, H. SCHUMANN, *Die Globalisierungsfalle*, Reinbeck, 1996.

su već poznate - od multikulturalnosti u društvu i školama do budućih smjerova u privrednoj politici, a sve to utječe na javne diskusije i novu seobu naroda.

Proizvodnja i distribucija kulturnih dobara, prije svega onih koja potječu iz SAD-a, stvorila je novu vrstu konzumizma u društvu. Već početkom devedesetih godina (prošlog stoljeća) ukazao je sociolog Gerhard Schulze na razvoj «društva koje doživljava» (Erlebnisgesellschaft) u Njemačkoj.³ Ne radi se o tome da bi ljudi imali više izbora glede potrošnje. Radi se više o tome da je kvalitet ljudskog bivstvovanja sve više određen preko potrošnje. «Čovjek je ono što jede», rekao je Ludwig Feuerbach već prije 160 godina. Sada je to, više nego ikada, istina. Kako se to reflektira na smisao našeg života, na duže rokove? Jesmo li primorani na eutanaziju ako više nismo u stanju uključiti se u tijek konzumizma ili ako više ne možemo slijediti određeni stil života?

S društveno-kulturalnog aspekta globalizacija je rezultirala otporom koji se pojavio kod mnogih. Prije svega kod onih koji su isključeni od pozitivnih rezultata globalizacije. Takav otpor možemo vidjeti među mladim nezaposlenim ljudima u nekadašnjoj Istočnoj Njemačkoj ili među studentima sveučilišta u islamskim zemljama, koji su obećanje moderne osjetili kao krivo i prazno.

U društveno-kulturnom prostoru još je jedan rezultat globalizacije paradoksalan: što više globalizacija čini cijeli svijet homogenim i ujedinjenim, to se više naglašava ono lokalno, partikularno. To je djelomično zbog toga, jer je homogenizacija shvaćena kao gubitak lokalne autonomije. Reakcija je onda: još više se posvetiti lokalnomu. Ovaj paradoks odnosa između globalnoga i lokalnoga uzrok je novih sukoba. Sukob na višoj razini se općenito shvaća kao posljedicu globalizacije.

3. Katoličanstvo kao primjereni odgovor globalizaciji

Čini mi se da jedan obnovljeni i prošireni koncept katoličanstva može dati primjeren teološki odgovor na izazove globalizacije. Može ponuditi teološki okvir iz kojega možemo shvatiti Crkvu i njezinu poruku u promijenjenim uvjetima. Zbog različitosti kultura, ako uistinu uzmemo ozbiljno posljedice ove različitosti, katoličanstvo ima markantno značenje na mjestu susreta globalnog i lokalnog. Ono služi kao održavanje jedinstva i integriteta Crkve u cijelom svijetu. Ovdje mislimo na onaj eshatološki smisao katoličanstva, koji je važan

³ Usp. G. SCHULZE, *Die Erlebnisgesellschaft*, Frankfurt, 1992.

za pravoslavne i mnoge protestantske crkve, a potvrđen je i od II. vatikanskog sabora (usp. *Lumen gentium*, 13). Američki teolog Avery Dulles govori o katoličanstvu kao sposobnosti držanja različitih stvari u tenziji; jedan drugi Amerikanac, Peter Schineller, govori o katoličanstvu kao pokušaju sve anticipiranja.

Austrijski teolog Siegfried Wiedenhofer lijepo je formulirao što bi trebalo dodati tradicionalnom shvaćanju katoličanstva glede vjere, s obzirom na ekstenzivnost i pravovjernost. On definira katoličanstvo kao «cjelinu i puninu preko razmjene i komunikacije». «Cjelina» se ovdje odnosi na fizičku rasprostranjenost Crkve po cijelom svijetu, a «punina» na pravovjernost. «Preko razmjene i komunikacije» odgovara univerzalnom načinu, kako je on gore, u trećoj fazi opisan: naime, kao međukulturalna komunikacija.⁴ U svijetu u kojem komunikacija, informacija i znanje određuju poziciju, odlučujuće je da Crkva svjesno prihvati komunikaciju u svoje vlastito shvaćanje katoličanstva. Papa Ivan Pavao II shvatio je simbolički sadržaj komunikacije upotrebljavajući suvremena transportna sredstva, pomoću kojih obilazi svijet kako bi održao jedinstvo u Katoličkoj Crkvi, pazeći i na njenu različitost. Ono što valja naglasiti, to je dublje razumijevanje međukulturalne komunikacije i njezinog značenja za kulturu i Crkvu općenito. Istražit ćemo sada što znači novi pojam katoličanstva pod ova tri aspekta: cjelina, punina te razmjena i komunikacija.

3.1. Novo katoličanstvo kao nova cjelina

Pogledajmo najprije *cjelinu*, kao novi aspekt novog katoličanstva. Moramo krenuti od određene proporcionalnosti kultura, u smislu da sve kulture mogu primiti Riječ Božju i da su sve u stanju međusobno komunicirati, unatoč stvarnih i legitimnih razlika. Ako bi postojale kulture koje, načelno, u svojim kodeksima ne bi mogle primiti Objavu Božju, i prenositi tu Objavu dalje, koje bi mogle biti spašene samo tako da ih se uništi, ili ako kulture u konačnici ne bi bile kompatibilne, onda bi se moralo ili odustati od univerzalnosti Objave dane u Isusu Kristu ili od temeljnog jedinstva čovječanstva. Trenutno se Crkve ne žele odreći nijedne od ovih nauka. Ako kulture mogu biti plodno tlo za *sjeme Riječi*, premda su okaljane grijehom, onda to ima posljedica za međukulturalnu politiku unutar Crkava. Čini se da iz ovoga slijedi, da u jednom novom katoličanstvu Crkve moraju zauzeti jasniji i otvoreniji stav prema naporima inkulturacije, nego što je to do sada bio slučaj.

Briga oko predaje cijelog i integralnog evanđelja ostat će i bit će uvijek legitimna. Ako se ne bude vodilo računa o tome kako je evanđelje prihvaćeno,

⁴ Navode ovih autora možemo naći u: R. SCHREITER, *Die neue Katholizität*, Frankfurt, 1997, str. 219.

ako ne bude ohrabrivanja i ljubaznosti prema pokušajima inkulturacije, onda komunikacija – kao međukulturalna razmjena nije - uspjela. Kao što je gore pokazano, mora se uzeti u obzir, zbog integralnosti poruke ne samo nakana pošiljaoca, nego i briga za primatelja i njegov identitet. Bez ove pojedinosti ne bi bilo komunikacije. Politika koja ne dozvoljava ili dozvoljava samo male eksperimente, koja se temelji samo na jednostranoj prosudbi rezultata, umjesto na ekstenzivnoj razmjeni između govornika i slušatelja, pogriješit će glede komunikacije u jednom novom katoličanstvu. Ako uzmemo biblijsku sliku, može se reći: naš stav prema kulturama i formiranju vjerskog identiteta mora biti takav kao da tražimo sakriveno blago. U tom slučaju krivo komunicirati, znači više nego samo stratešku pogrešku. To je onda i teološka pogreška, jer neobaziranje na međukulturalne komunikacije može dovesti do sumnje je li određena kultura uopće u stanju primiti evanđelje.

Jedan drugi aspekt *cjeline* u novom katoličanstvu je svijest fragmentarnog i djelomičnog iskustva kulture mnogih ljudi u cijelom svijetu. Ljudi mogu željeti živjeti u jednoj kulturi, i shvaćati tu kulturu kao integrirajuću cjelinu, ali globalizacija umnožava iskustva koja su manje integrirajuća, iskustva konflikta, dvosmislenosti i djelomičnog pripadanja. Asimetrije moći, iskustvo gubitka zbog prisilnih migracija ili rata, osjećaj rizika i slučajnosti u ekološki i inače ugroženom svijetu – sve to pridonosi fragmentarnoj percepciji kulture. Pomoću cjeline, koja je dio katoličanstva, može se pokušati gledati različite kulture kao integrirane cjeline, ali ovdje mora polako doći do svijesti da to nije stalno iskustvo većine ljudi na svijetu. Novo katoličanstvo će morati razviti više osjećaja za asimetrije u procesu komunikacije. Crkve to već pokušavaju preko djela solidarnosti sa siromašnima i potlačenima, te preuzimanjem uloge zagovornika za iste. Rimokatolička Crkva je to učinila prije svega u obliku zagovorničtva za prava manjinskih kultura – tema koju Papa Ivan Pavao II često spominje. Slično bi moralo biti prošireno na one hitne slučajeve koji u sekulariziranom društvu doživljavaju rizik, odnosno prepušteni su slučaju.

Novo katoličanstvo bi najhitnije moralo biti nazočno na granicama među onima koji imaju koristi od procesa globalizacije i onima koji su od toga isključeni, i kroz globalizaciju potlačeni. Pojačavanje granica u globalizaciji znači da više nema jednostavno granica Sjever – Jug, nego da te granice idu posred gradova i općina. Sposobnost sastati se, a ipak priznati stvarne i legitimne razlike, kao i obveza ići protiv centrifugalnih snaga, koje zapostavljaju kulturu, dva su aspekta one cjeline koja karakterizira novo katoličanstvo. Potrebna je, dakle, jedna nova teologija kulture.⁵ U Rimokatoličkoj Crkvi, koja je počela artikulirati jednu takvu teologiju u konstituciji *Gaudium et spes*, i koja to nastavlja sve do u

⁵ Usp. R. SCHREITER, *Theologie en Kultuur in een nieuw millenium*, Nijmegen, 2001.

današnje vrijeme (osobito u pismima i proglasima pape Ivana Pavla II.), morala bi jedna teologija kulture krenuti od toga, te uključiti spoznaje o međukulturalnoj komunikaciji i hermeneutici, koje su potrebne u jednom globaliziranom svijetu.

3.2. *Punina vjere*

Punina u jednom novom katoličanstvu znači i ortodoksiju (pravovjernost), puninu vjere. Tri aspekta, važna u diskusiji o međukulturalnoj komunikaciji, odnosno stvaranju vjerskog identiteta, važna su i za razumijevanje punine vjere. Prvi aspekt označava činjenicu da mnogo više pažnje treba pokloniti problemu recepcije, tj. kako je poruka shvaćena od slušatelja. Ako neka poruka nije shvaćena, ili je shvaćena krivo, onda se mora preispitati cijeli međukulturalni proces komunikacije. Kao što je pokazano u gore navedenim primjerima, poteškoće ili nepotpunosti u komunikaciji mogu ukazati na probleme koji do sada nisu bili registrirani, a potječu iz prenošenja same poruke. Prividno korisne ili bezopasne metafore u jednom drugačijem kontekstu mogu biti i beskorisne i opasne. *Punina* u novom katoličanstvu obuhvaća, dakle, i aspekt recepcije poruke. Drugim riječima, konstantni promašaji u komunikaciji moraju, što se tiče komunikacije poruke, postaviti pitanje kako, a ne samo pitanje sposobnosti shvaćanja i ozbiljnosti primatelja.

Kako povijesni, tako i sadašnji prikazi ukazuju na činjenicu da načini izričaja kršćanske poruke pokazuju karakterističnu neodređenost. To znači da ista poruka, jer treba biti univerzalna, mora biti saopćena u mnoštvu kulturnih kodova i oznaka. Ova neodređenost je tako više važan aspekt punine, nego pogreška, jer bez takve neodređenosti poruka u određenim kulturama ne bi mogla biti uopće definirana. Premda ovaj aspekt može najprije zazvati dogmatsku osjetljivost, to nas ne treba šokirati, jer sjetimo se: središte kršćanske poruke nije tvrdnja nego pripovijest - pripovijest o mucu, smrti i uskrsnuću Isusovu. Do određenog stupnja, pripovijesti žive od neodređenosti, koja dozvoljava ponovno pripovijedanje povijesti. Stoga ćemo susresti uvijek nove načine izražavanja kršćanske poruke kako cirkuliraju u novim kodovima i oznakama. Praktički, čuvanje ovog aspekta punine znači mnogo širokogrudniji pristup vjerskim identitetima nego što je to prije bio slučaj. Često se prebrzo govori o sinkretizmu, bez obzira na to što se zapravo događa.

Punina vjere u novom katoličanstvu predstavlja u globaliziranom svijetu jedan veliki teološki projekt. Pluralistička narav globaliziranog društva otežava tematiziranje cilja (*telos*) u društvu i za društvo. Vrijednosti globalnog sustava, kao napredak, jednakost i participacija, mogu postati demonski ako nisu

usmjereni jednom određenom konačnom cilju. Punina vjere nudi cijeli niz teoloških ciljeva koji predstavljaju (vođeu) viziju za čovječanstvo i društvo. Jedna od njih je nova teološka antropologija, koja se na osnovu teksta Post 1,26s (tj. da smo stvoreni kao slika Božja) bori za to da svim ljudima na svijetu da potpuno dostojanstvo, u svijetu koji ih tjera sve dublje u bijedu. Jedna druga tema se sastoji u mogućnosti ontologije mira, tj. u viziji koja čovjeka predstavlja kao bitno miroljubiva, a ne nasilna. Teološki *telos*, koji se služi biblijskim konceptom *šalom* («mir»), otvara ovdje mnoge mogućnosti. Pavlova vizija pomirenja, kao «novog stvaranja» (2 Kor 5,17), sadrži još jedan *telos*.

Novo čovječanstvo, koje živi u izvornom miru, pomirenje, kao novo stvaranje, to su oblici koje izgrađuje novo katoličanstvo. Sposobnost predstaviti cilj, koji se odnosi prije svega na eshatološke mogućnosti kršćanske vjere, važan je dio jednog novog katoličanstva.

3.3. Razmjena i komunikacija

Zbog različitosti kultura i njihovog trajnog kontakta u globaliziranom svijetu, *komunikacija* je bitna sastavnica jednog novog katoličanstva. Jezici su formirani drugačije; u odgovarajućem kontekstu se mijenjaju značenja. Postoje četiri određene karakteristike međukulturalne komunikacije, koje treba uvrstiti u novo katoličanstvo.

Prva je potreba intenzivnog dijaloga i razmjene između govornika i slušatelja, kako bi se osigurala predaja značenja u međukulturalnoj komunikaciji. Na važnost ove osobine ukazano je tijekom diskusije o punini i cjelini. Kao dio toga što razmjeni i komunikaciji daje efikasnost, važno je i ovdje

Druga karakteristika je da istinu u međukulturalnoj komunikaciji moramo pretpostaviti drugačije kako bismo uključili egzistencijalne načine shvaćanja. To pak znači: mnoge kulture neće vjerovati onome što kažemo dok ne vide ono što radimo. Znajući da takvo shvaćanje istine nije jednostavno ideološki određeno, nego ugrađeno u mnoge kulture, novo katoličanstvo postaje svjesno snage ortopraksije (tj. ispravnog djelovanja), a ne samo ortodoksije (tj. ispravnog vjerovanja).

Treća karakteristika odnosi se na stalno korigiranje odnosa između «jednakoga» i «različitoga». Novo katoličanstvo mora voditi brigu o pretpostavkama međukulturalne komunikacije (tematiziranje «različitoga»), te o komunikaciji koja prelazi granice (tematiziranje «istoga»). Ovo je posebno važno kod pokušaja artikuliranja teoloških ciljeva za globalizirani svijet.

Četvrta karakteristika je naglašavanje sposobnosti djelovanja kako na strani govornika, tako i na strani slušatelja. Za novo katoličanstvo to znači da se evangelizacija govornika može dogoditi i od strane slušatelja (kao npr. iskustvom siromašnih), te da govornici postaju subjekti vlastite pripovijesti u činu evangelizacije. Crkvena politika koja blokira sposobnost djelovanja, u opasnosti je da ponavlja najveće pogreške globalizacije, te da pojačava njezine aspekte isključivosti i ugnjetavanja.

Zaključak

Novo je katoličanstvo karakterizirano inkluzivnom cjelinom i puninom vjere u međukulturalnoj razmjeni i međukulturalnoj komunikaciji. U mjeri kako je ovo katoličanstvo ostvareno, može danas nastati univerzalna crkvena zajednica koja paradigmatički uključuje sličnost i različitost, koja je ukorijenjena u pravoj vjeri i ispravnom djelovanju, a ima spremne ciljeve za globalizirano društvo. Novo katoličanstvo može susresti izazove našeg vremena, kako teološkom vizijom Crkve, tako i politikom međukulturalne komunikacije. Može otvoriti novi put ravnoteže između globalnoga i lokalnoga, jer poznaje opasnosti i mogućnosti jednoga i drugoga. Da bi se ova staza u teologiji doradila, moramo biti svjesni promjena u svijetu i istodobno datosti i prakse potrebnih za razumijevanje, komunikaciju i djelovanje.

Prijevod s njemačkog: Karlo Višaticki

NEW CONCEPTION OF CATHOLICISM IN A GLOBALIZED WORLD

Summary

The author opens the question of the role of the Church in the globalised world. Globalisation is advancing at a relentless pace. Although there is still no theoretical definition of globalisation, the results can be noticed in economy. The author emphasises the results of globalisation, loss of time and space categories, which are overpowered, abolished by globalisation. It is of an extreme importance to point out the socio-cultural and communicative aspects of globalisation. The author also presents the theological conception of Catholicism (3rd of the four characteristics of the Church – (the one, holy, catholic, apostolic) – structural equivalent of globalisation. The author suggests a new conception of Catholicism that will be able to face globalisation in a critical manner. This conception consists of a special, communicative dimension of Catholicism, as it can be experienced in the Catholic Church worldwide.

Key words: *globalisation, Catholic Church, Catholicism.*